

CHRYSĆIJAŃSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKI ČASAPIS — VYCHODZIĆ TRY RAZY U MIESIAC: 1, 10 i 20.

№ 8 (192)

Vilnia, 1 sakavika 1939 h. — Wilno, 1 marca 1939 r.

Hod XII

Radykalizm na wioscy i biełaruskaść

Rašučasć, krajnaść, levasć nazyvajem radykalizmam. Heta ad łacinskaha slova *radix*, korań. Slova radykalizm najčasćiej spatykajem u palitycy, u spravach socyjalnych i nacyjanalnych.

Z hetym slovam možna časta spatkacca ũ biełaruskaj wioscy, asabliva siarod biełaruskaha nasielnictva, dzie była najbołš pašyrana „Hramada“, a tak-ža siarod časći biełaruskaj intelihiencyi. Voš-ža ũ hetych biełaruskich asiarodkach spatykajemsia duža časta z paniaćciem radykalizmu, jaki tut badaj vyklučna adnosicca da spraŭ socyjalnych. Biełarusy radykały, jak sialanie, tak častkova i intelihiencyja, latuciać ab nadychodzie niejkaj pary, kali jany stanucca roŭnymi z tymi, z kim jany ciapier niarouňnja, kali nastupie idealnaja hramadzkaja spraviadlivasć i dabrabyt. I hetki biełaruski radykalizm, asabliva na siale, duža vostry, hłyboki, rašučy, ale adnačasna i duža adnaboki i hetym niebiašpiečny jak dla biełaruskaj spravy ahułam, tak i dla samych-ža radykałaŭ paasobku.

Adnabokaść i niebiašpieka hetaha radykalizmu ũ tym, što jon tasujecca, z małymi vyniatkami, tolki da spraŭ socyjalnych i palityčnych, najmienš zakranaje biełaruskija nacyjanalnyja i imi mała cikavicca. Biełaruskaja nacyjanalnaja šviedamaść, pašana svajej biełaruskaj knižki, hazety, a navat i svajej biełaruskaj škoły, — heta

ušio ũhraje susim druharadnuju rol u žyćci biełaruskich radykałaŭ.

Što tak jość sapraŭdy, pišučy hetyja radki maje nahodu bačyc i čuć heta na ũtasnyja vočy. Biezpasrednyja hutarki z radykalna nastrojenymi sialanami i z takoj-ža sialanskaj intelihiencyjaj, niažbita pakazvajuc na ichniaje niedaceńvańnie ũ biełaruskim žyćci biełaruskaha nacyjanalnaha elementu. Hetym my nia kažam, što ũ henych masach niama biełaruskaj nacyjanalnej šviedamasci, — nie, takaja šviedamaść jość i navat časta vialikaja, ale jana nadta adnabokaja, nadta vykryŭlenaja hetym vuzkim radykalizmam.

My skazali, što hetki nastroj našaj biełaruskaj wioski duža niebiašpiečny jak dla biełaruskaj spravy ahułam, tak i dla samych radykałaŭ. Sapraŭdy tak. Hetkaja psiholohija masaŭ, nia majučaja rodných kareńniaŭ, jak pylinka nosicca vietram to ũ toj, to ũ druhi bok. Pačujuć takija adnabokija našy radykały ahitatar, polskaha ludoŭca, jaki pramaŭlaje radykalna, — chiniecca ũ jaho bok, nazauťra praz radyjo pačuje jak „soładka i ščasliwa“ žyviecca pracounym pad dyktaturaj „vialikaha i dobraha bački“ Stalina, — tudy chiniecca. A krytycyzmu, adporaści na roznuju padobnuju demahohiju, zrazumieńnia praŭdy i svaich ũtasnych narodnych asnoŭ, na jakich henaja biełaruskaja praŭda apirajecca, u takich radykałaŭ

nie chapaje. Jany čujuć, što jany Biełarusy, ale nia viedajuć biełaruskaj darohi i bŭkajuca jak aviečki.

Što-ž rabić? Pašyrać usimi siłami biełaruskuju nacyjanalnuju literaturu, pisać nia tolki na nacyjanalnyja temy, ale tak-ža i na socyjalnyja i palityčnyja, pad kutom hledžańnia biełaruskaj nacyjanalnej idej, samuju hetuju ideju nie zapraŭlać sosam fašyzmu ci rasizmu, bo hetaha narod svaim zdarovym instynktam nia lubie i ad hetaha słušna advaračvajecca, vykazvać tak-ža praŭdu biez demahohii ab Savietach i ab žyćci tam pracounych i ab savieckaj nacyjanalnej palitycy, jakaja faktyčna jość fikcyjaj, a jakoj Saviety chvalacca tolki na eksport, zaachvočvać urešcie biełaruskija radykalnyja masy da pryvatnaha chatniaha navučańnia biełaruskaj hramaty.

Inakš vialikaja dziejecca narodu škoda biez jaho viedama, bo ũ im nie pahtyblajecca biełaruskaja nacyjanalnaja šviedamaść, jakaja jość najhaťaŭniejšaj padstavaj i klučom jaho budučyni.

„Chryščijanskaja Dumka“ razam z miesiačnikom „ZORKA“ dla bieł. dziaćiej kaštuje ũ hod usiaho 3 zał. U składčynu jašče taniej: kali chto na adzin supolny adras žbierec troch padpišćykaŭ, dyk za try ekzemplary „Chr. D.“ płacić tak-ža 3 zał., heta znača: koždy padpišćyk z hetaj trojki atrymaje našu hazetu za 1 zał. u hod. Numar konta 63.

Wydawca
M. L. S. S. S.
Wydawca
M. L. S. S. S.

Біларускі народ і яго патрэбы

I
Pamiž druhimi narodami ziamli žyvie i naš narod bielaruski.

Ot, žyvie—niachaj sabie žyvie. I kožny čalaviek niezajzdrozny, asabliva kožny slavianin, pavinien z hetaha ciešycca, što jość na šviecie jašče adzin narod slavian-skaha plemia.

Ale-ž, kab narodu možna było narmalna žyc i ražvivacca, treba jamu adpaviednych, spryjajučych hetamu ražvićciu, abstavinaŭ. Tymčasam my bačym, što našamu narodu mnoha čaho nie chapaje.

Možna było-b i treba było-b zrabic sioje-toje dla karyšci našaha narodu i heta abyšlosia-b biaz ničy-jej kryŭdy. Ale što-ž, kali zlość ludzkaja, egoizm usialaki, niastača miłašci stajać hetamu na praško-dziel i praz hetyja blahija nachily čalaviečaj natury mnohija z pamiž našych susiedziaŭ nizašto-ni pašto vielmi niaprychilna da nas adnosiacca. A vynikam hetaj niaprychilnašci jość toje, što časta nia možna atrymać taho, što nam patrebna.

Žyvučy pasusiedzku z druhimi narodami, viedama, usialak jano byvaje. Byvajuć adnosiny lepšyja i horšyja. Asabliva niaprychilnašć hetaja vyjaŭlajecca ŭ tych, što kirujucca ducham niepamiarkoŭnaha nacyjanalizmu, ci inačaj skazać—narodnaha egoizmu, ci jašče inačaj skazać—narodnaha sa-

malubstva. I kali dzie ad takich ludziej uzaležnieny naš los, to ničoha dziŭnaha, što my ad ich ničoha atrymać nia možam.

Pany nacyjanalisty susiednich nam narodaŭ! Vam moža zdajecca, što vy robicie dobra, kali nie dajecie taho, što nam patrebna, što navat praŭna nam naležycca. Nie, nia dobra, a vielmi blaha! Bo hetym vy robicie blaha nam, jak ludziam, hetym vy kryŭdzicie nas. Robicie blaha dla dziaržavy, bo praz vas u nas—hramadzian tej ci inšaj dziaržavy—moža być žal da jaje. Nia dobra heta i z punktu hledžaŭnia relihijnaha, bo duch našaj relihii—heta duch miłašci, a ūsialakija kryŭdnyja da nas adnosiny—heta dziejnik, što nie vyplyvaje z miłašci, ale z pačućcia praciŭnaha.

II

Nas nia było—bielaruski narod byŭ i znoŭ nas nia budzie, a narod bielaruski budzie.

Kožny sam znaje i viedaje, čaho našamu narodu treba. Ale što ž, hledziačy na naš narod, bačym? Jakija jon maje patreby, tak skazać, najpilniejšyja?

I tak:

1) Treba rabić usio mahčymaje, kab pastavić na vyšejšaj stupieni jaho relihijnašć pavodle nakazaŭ Chrystovaj Evanelii.

2) Treba nam i dabrabytu matarjalnaha. Hledziačy tak na

naš narod, bačym, što jon biednavaty, što jamu dakučaje niedastatak. Ale jon moža być bahaciejšy i treba jamu papravić svoj byt matarjalny.

3) Treba nacyjanalnaha ūšviedamleŭnia narodu, bo ludzi niašviedamyja nacyjanalna—nia mohuć naležna ražvivacca kulturna. Treba, kab narod uvieš paznaŭ, što jon narod bielaruski.

4) Treba svaich bielaruskich školaŭ. Bo jak ža-ž? Narodu ū dvaccatym vieku i nia mieć svaich školaŭ?!

5) Treba bielaruskich arhanizacyjaŭ, tavarystvaŭ, ustanovaŭ, bo hetyja rečy sami pa sabie vielmi karysnyja, narod kulturny biaz ich abyjšcisia nia moža.

Hetyja patreby datyčać pieravažna Bielarusiaŭ tut u Polščy.

U druhich miascoch časta razam z hetymi narod naš maje i druhija patreby. Tak napr. u Savieckaj Bielarusi, dzie panuje balšavickaje prava, najbolš balučymi dla Narodu jość dźvie rečy: 1) heta prašledavaŭnie relihii, a 2) heta niepryznavaŭnie pryvatnaj ūlasnašci. Hetyja dźvie rečy buduć najbolš niaprydatnymi i najbolš praciŭnymi čalaviečaj natury.

I tak, kab Bielaruski narod atrymaŭ tolki toje, ač čym tut uspaminaju, byŭ-by heta ūžo vialiki krok da palapšeŭnia našaj doli, a razam byŭ-by heta vialiki krok da tryumfu na šviecie *spraviadlivašci*.

D. Aniško

АД. СТАНКЕВИЧ

ХРЫСЬЦІЯНСТВА⁷⁾ І БЕЛАРУСКІ НАРОД

(У 950-ыя ўгодкі Хросту Беларусі: 988/9—1938/9)

IV

Хрышчэньне Беларусі

Уладзімер Вялікі, Ізяслаў Полацкі і Хрышчэньне Беларусі. Першае япіскапства ў Полацку. Сьвятая беларуская князёўна Афрасіньня Полацкая. Роль баўгарскай мовы ў хрыстыянізацыі і культуры Беларусі.

Сьвятло Хрыстовай навукі даставалася да Беларусі яшчэ задоўга да Ўладзімера Вялікага. Існуе нават легенда, што першы прынёс яго сюды сам апостал Андрэй. Даставалася яно ў Беларусь прадусім у землі Крывічоў, праз якія праходзіла дарога з Нармандыі ў Візанцыю: «із Варяг в Грекі». Зямля Крывічоў, пасля Полацкае

князьства, займала шырокія прасторы. Яна цягнулася з паўдня на поўнач ад Прыпяці да Балтыцкага мора, а з усходу на захад ад Дняпра да Нарвы і да ўтокаў Нёмна. Полацк — гэта найстарэйшы беларускі горад, аб ім у скандынаўскіх сагах задоўга да Рурыка ўжо ўспамінаецца, як аб багатым і сільным горадзе. У Полацку, так як і ў Кіеве, яшчэ да Ўладзімера сьв. было нямала хрысьціян. Але Хрысьціянства масава ў беларускім краю пашыралася за часаў Уладзімера. Гэты вялікі князь пасля свайго хрышчэньня горада ўзяўся за хрышчэньне ня толькі зямель украінскіх, але так-жа і беларускіх.

Уладзімер сьв. старанна пашыраў Хрысьціянства, бо зразумеў яго веліч унутраную, а так-жа, як выбітны валадар,разумеў і тыя вялікія, як палітычныя, так і агульна цывілізацыйныя вартасьці Хрысьціянства. Ён добра разумеў, што праз Хрысьціянства яго ўласны і ягоных суседзяў народы ўваходзяць у сям'ю цывілізаваных хрысьціянскіх народаў і што аста-

Slaviane ũ Vilenščynie na padstavie archeolohičnych vykapniaŭ

U Slonimie 19.II sioleta ũ zali Starastva adbylasia publičnaja lekcyja na temu: „Slaviane ũ Vilenščynie na padstavie archeolohičnych vykapniaŭ“. Ładziŭ hetu lekcyju vilenski U.S.B. Była heta adna z papularnych lekcyjaŭ, jakija U.S.B. časta ładzić jak u Vilni, tak i na pravincyi. Lekcyju čytała viedamaja maładaja archeolohička pani dr. Hałubovič. Zmiest henaj lekcyi ũ karotkich słavach nastupny:

— Vilenščynu treba rozumieć nie ũ značeńni administracyjnym, što bylo-b tolki jaje častkaj, ale ũ značeńni gieografičnym, jak gieografičnuju adzinku. Na hetych ziemiach pieršy čalaviek pajaviŭsia pa ładavikoch, hadoŭ 10 tysiać prad Chrystusam. Pieršy peryjad pačatkaŭ kultury na hetych ziemiach, peryjad tak zv. kamienny, prypadaje na čas hadoŭ tamu jakich tysiać 6 prad Chr. Asiełaje nasielnicтва na ziemiach Vilenščyny pačynajecca ũ IV st. pa Chr. Až da st. XIII Litoŭcy z zachadu daloka byli pasunuŭšysia na ũschod, až na liniju — Narač, Ašmiana, Navahradak. Ale Slaviane adapchnuli ich uznoŭ značna na zachad. Polskija archeolohi pracujuć užo 6 hadoŭ na ziemiach Vilenščyny, hałoŭna ũva ũschodniaj jaje čaści: u Pastaŭščynie, Dzišniensčynie i inš. St. VIII—IX heta čas, kali ũ Vilenščynie ũžo žyvie nia tolki

stałaje nasielnicтва, ale tak-ža ũžo ũ značaj miery i kulturnaje. Nasielnictvam henym Vilenščyny byli Slaviane: Kryvičy na poŭnačy i ũschodzie Vilenščyny, a na paŭdni častkova Dryhavičy — prarodziczy Bielarusau. Jany pamioršych chavali ũ ziamlu, a nie pali, što bylo ũ Litoŭcaŭ i pačym, miž inšym, možna adrožnić mahiły bielaruskija ad litoŭskich. Vykapni, znajdzienyja ũ kurhanoch Pastaŭščyny i Dzišniensčyny (tapary, spradžki, łuki, aščepy, kolcy, bransaletki, pacierki, harški, viodry, manety i inš.) pakazvajuć na značnuju kulturu bielaruskich prarodzicaŭ u paru ich jašče dahistaryčnaha žyćcia. Miž vykapniai ũ kurhanoch kryvičanskich i dryhavičanskich jošč niaznačajna rožnica, što šviedča, što hetyja plamiony, prad tym jak vyjšli na arenu histaryčnuju, jašče miž saboj krychu rožnilisia. —

Na lekcyi byli vyšviatlanyja na ekranie rysunki, зробленыja z vykapniaŭ. Prysutnaja na lekcyi była badaj vyklučna tolki slonimskaja intelihiencyja. Nizy čamušćinia wykazali nijakaha zacikaŭleńnia lekcyjaj. Pašla lekcyi adbylasia diskusija i vyjašnieńnie niekatorych prablemaŭ, u čym miž inšymi braŭ tak-ža ũčasćie ks. Ad. Stankievič, jaki miž inšym zaznačyŭ, što Slaviane — prarodziczy

Bielarusau—siahali značna dalej na zachad Vilenščyny i Horadzienščyny. Hetaha p. Hałubovič nie zapiarečyła, ale zajaviła, što pokulšto jana pracuje tolki na ũschodzie Vilenščyny i dziela hetaha tolki ab hetych ziemiach i havora.

Padobnyja papularna-navukovyja lekcyi majuć u Slonimie adbyvacca čaściej.

Prysutny

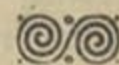
Slonim, 20.II.39.

Kalendary i knižki možna pradavać biez dazvołu

U Roŭnie Haradzki Sud razhledziŭšy spravu Ivana Fitiaka, abvinavačanaha za nielehalnuju pradažu kalendaraŭ i drukaŭ, wydaŭ prysud, jakim apraŭdaŭ Fitiaka i ũ matyvach prysudu vyjašniŭ, što ũsialakija kalendary i knižki moža pradavać, čto choča, biaz nijakaha navat paviedamleńnia ũłady, tolki nia maje pradavać ich na vulicy, bo tady pavinien mieć dazvoł starastva.

Voš ža kalendary i knižki biaz nijakaha dazvołu moža kožny pradavać u svajej kramie, svajej chacie, ale tolki nie na vulicy.

вацца далей у паганстве — гэта быў-бы вялікі анахронізм і вялікая для гэтых народаў шкода. Добра гэта-ж разумелі і беларускія князі, валадары беларускіх самадзельных князьстваў: полацкага, смаленскага і турава-пінскага. Дзеля гэтых прычын і яны ахвотна ставаліся хрысьціянамі і жарліва пашыралі Хрысьціянства сярод беларускіх плямёнаў у сваіх князьствах.

У Полацку быў тады Ізяслаў, сын Уладзімера і полацкай князеўны, дачкі Рогвалада, Рагнеды. Вось-жа за часаў гэтага беларускага князя і прыняла хрост уся беларуская зямля. Даканалі гэтага сьвяшчэньнікі, якіх прысылаў сьв. Уладзімер. Сьведча аб гэтым бадай сучасны Уладзімеру мітрапаліт кіеўскі Іларыён, а так-жа крыху пазьнейшы мніх Якуб, які ў сваей пахвале Уладзімеру няраз кажа, што ён «хрысьціў усю рускую зямлю ад канца да канца... усю зямлю рускую і ўсе гарады ўбраў сьвятымі цэрквамі»... Рускай-жа зямлэй, як ведаем, называлі ўсе тыя ўсходня-славянскія землі, дзе

былі князі з племя вараскага Русь. А з гэтага-ж племя былі і князі беларускія полацкія, за часаў якіх хрысьцілася Беларусь. З летапісу відаць, што Уладзімер ня толькі пасылаў усюды япіскапаў і сьвяшчэньнікаў, каб хрысьціць народ, але і сам асабіста часта ездзіў з япіскапамі дзеля падтрыманьня Эвангельскай праўды. Пасьля ахрышчэньня ўсіх рускіх зямель, як кажа летапісец, Уладзімер яшчэ жыў 25 гадоў. А знача — меў яшчэ дастаточна часу, каб усе гэтыя землі сапраўды прывесці да Хрыста. Такім чынам няма сумніву, што яшчэ пры Уладзімеру ў Полацку ўцьвярдзілася Хрысьціянства, а беларускі князь Ізяслаў, якога летапісцы хваляць за «благочестіе», быў галоўным дзеячом у гэтай сьвятой справе. У гэтым-жа часе ўцьвярдзілася Хрысьціянства і па ўсей беларускай зямлі.

Але калі-ж тут паўстала япіскапства? Летапіс першага з полацкіх япіскапаў успамінае Міна, пасьвячанага ў 1105 г. Але маўчаньне летапісаў аб полацкіх ранейшых япіскапах, быў-

Z haspadarskaha žyćcia

Ab zapasach zboža i hadoŭli skaciny

Mižnarodny Instytut Ziemiarnostva padaje, što zbor uražaju zboža ũ minulym 1938 h. byŭ navat bolšy za vialiki zbor u 1933 h. Taksama i ũ Polskaj Rečypaspalitataj, jak padaje statystyka, 1938 h. byŭ lepšy za 1933 h. Pradusim uradziła najlepš žyta. Ale hety ũražaj nia zusim karysny, bo žyta — najtaniejšy pradukt i na zahranicznych rynkach jaho mała kupujuć; u mnohich krajoch jaho nia ũžyvajuć na chleb dla ludziej. Polskija harady nia mohuć spažyc usiaho žyta vypradukavanaha ũ kraju i dziela hetaha ũsciaž pavialičvajucca ũ Polščy jaho zapasy, jakija treba pradavać zahranicu, a zahranicaj taksama jość šmat zapasu žyta i mała jaho patrabujuć.

Z hetaha vidać, što pałažeńnie na zbažovych rynkach vielmi niekarysnae dla praducenataŭ žyta. Niama padstavy spadziavacca, što hetaje pałažeńnie papravicca i ũ nastupnym haspadarčym 1939 hodie, bo ũ krajoch, dzie najbolš pradukujeccca zboža, pradbačycca ũžo dašpiavajućy dobry ũražaj. Možna spadziavacca, što viasnoj u nas cana na zboža krychu i padskočyc, ale nie na pastajanna, i pašla žniva ũznoŭ apadzie.

Ŭ hetakich abstavinach sialanie haspadary pavinny zvaročvać uvahu na haspadarčuju kanjunkturu i pakiravać „palitykaj“ u svajej haspadarcy tak, kab nia tracić na

Kličam da samaašviety!

Prachodziać hady za hadami, a postup u našych narodnych masach zusim nievialiki. Žyvuć našyja narodnyja masy ũ hory, bia-dzie i čakajuć, što niechta adniekul im pamoža i papravić ich byt. Daremnyja i škodnyja hetkija spa-

zmienach cenaŭ, ale vyjšci z hetaha pałažeńnia choć z małymi zyskami. Treba žviarnuć bolš uvahi na hadoŭlu žyvioly. Praŭda, nia nadta aplačvajeccca i pradukcyja miasa, ale hety pradukt kudy lepšy maje rynek zbytu, čymsia zboža, abo bulba. Spažycio švininy ũ Polščy siahaje 60 prac. spažyvanaha miasa, a ũ vyvazie zahranicu švinina siahaje 90 prac. eksportu miasa. Z hetaha vychodzić, što možna pabolšyc hadoŭlu šviniej. Ich karmleńnie možna apiorci na bulbie i žycie, jak najtaniejšym pradukcie ũ haspadarcy. Kali z niejkich niepradbačanych pryčyn ceny na miasa nie apaduć i ũtrymajucca na ciapierašniaj vyšyni, dyk napeŭna za vykarmleńnyja švini bolš zaplacić rynek, čymsia za žyta i bulbu. Pieratvarajućy zboža na miasa, žmienšycca jaho (zboža) na rynkach, a hetym možna padniać canu navat i tannaha zboža. A heta haloŭnyja pryčyny, dziela jakich sielanin — haspadar pavinien u svaim ũlasnym intaresie žviarnuć uvahu na hadoŭlu žyvioly.

dziavańni i čakańni. Ale heta — prajava ciemry, z čym my musimo zmahacca, jak z najbolšym voraham našaj socyjálnaj i nacyjálnaj spravy. Navukaj u školach i navukaj zaškolnaj — samaašvietaj — my musimo vyzvalicca z hetaj duchovaj niavoli, my musimo zrazumieć, što pavinny sami sabie vykoŭvać darohu da lepšaj doli. Dziela hetaha musimo vučycca, vučycca i jšče raz vučycca. Pravilna kaža narodnaja paha-vorka: — „viek žyvi — viek vučysia.“ A vučycca možna nia tolki ũ škole, pry pomačy настаўніка, — vučycca možna i samomu praz siabie. Hetkaje vučeńnie nazyvajeccca *samaašvietaj*, abo *samaadukacyjaj*. Samaadukacyja palahaje na čytańni adpaviedna padabra-nych knižak, žurnaŭ, hazetaŭ.

Hetkim sposabam praz samaašvietu možna padniać ahulny ro-vień ražvićcia narodu i ahulnuju viedu fachovuju. Tady, kali narod stanie na vyšejšym roŭni ražvićcia, čakać na čužuju pomač pierastanie, i spadziavacca, što niechta adniekul jamu pamoža pieramahčy hora, nia budzie. Tady narod znojdzie svoj pravilny šlach i pražyc ćviorduju darohu da lepšaj budučyni. Dziela hetaha kličam da samaašviety i da baračby z ciemraj.

шых прад Мінай, не даказвае, што іх ня было. Паводле «Книги Степенной», мітрапаліт Леонці ўстанавіў б епархіяў, у ліку якіх, праўда, полацкая не ўспамінаецца, але беспасрэдна дадаецца, што Леонці «і во иные многие грады разосла епископы». Але ў якія гарады? Аўтар «Книги Степенной» часткова разьясьняе гэтае пытаньне. Ён кажа, што разьдзяленьне «рускай» царквы на епархіі адбывалася адначасна з разьдзяленьнем «рускага гасударства» паміж сынамі сьв. Уладзімера. Далей, мітрапаліт Іларыён, у пахвальным слове Уладзімеру кажа, што ён у дзесяці важнейшых гарадах стварыў епіскапствы. У апісаньні жыцьця сьв. Леонція, япіскапа ростаўскага, сказана, што сьв. Уладзімер паслаў япіскапаў між іншым і ў Полтеск, гэта знача ў Полацк. Узноў-жа ў «Книзе Степенной», у апісаньні жыцьця сьв. Афрасіньні, гаворыцца, што за часаў полацкага Князя Барыса, роднага дзядзькі Афрасіньні, каторы памёр у 1128 г., полацкі япіскап Ілья ўступіў ей для манастыра аселішча Сяльцо, блізка Полацка, што належы-

ла да япіскапа, і ўступаючы яго сказаў, што ў гэным Сяльцы: «братія наша лежат, прежде нас бывшии епископы». Адгэтуль можна зрабіць вывад, што ў япіскапа Ільі быў не адзін папярэднік Міна, але было іх аж некалькі. Полацк і Тураў — кажа праф. Галубінскі — належыць да тых гарадоў, у якіх дужа праўдападобна, што заснаваньне там епархіяў адбылося за часаў Уладзімера сьв. Гэты-ж Галубінскі заснаваньне полацкай епархіі адносіць да 992 г. Польскі гісторык Несецкі цьвердзіць, што гэтая епархія была заснавала каля 1000 году. Тое-ж самае кажа і другі польскі гісторык Стэбэльскі.

Словам, Хрысьціянства, паявіўшыся масава ў Полацку, як у галоўным горадзе беларускай зямлі, хутка пашырылася і на ўсе беларускія землі. Паявілася яно хутка ў Смаленску, так-жа зямлі крывічанскай, у Тураве, зямлі Дрыгавічоў, і ў інш., дзе закладаліся япіскапскія катэдры.

УВАГА!

УВАГА!

Sakavik — miesiac tannaj biełaruskaj knižki

Dziela baračby z niahramatnaścijaj, dziela pašyreńnia ašviety ŭ biełaruskich masach, vydaviectvy i paasobnyja vydaŭcy biełaruskich knižak, supolna z biełaruskaj kniharnijaj „Pahonia“, ładziać specyjalna tannuju pračazu biełaruskich knižak i padručnikaŭ. Z hetaj metaj vyznačajecca **Sakavik** — miesiacam tannaj biełaruskaj knižki, u praciahu katoraha prađajucca pa žnižanaj canie nastupnyja biełaruskija knižki.

I. Dla navuki čytańnia i pisańnia ra- biełarusku

	Cana
1. Першыя зерняткі — С. Паўловіча (буквар), выд. Я. Малецкага	0,25
2. Пішы самадзейна — С. Паўловіч (разьвіцьцё самастойнага пісьма)	0,50
3. Novy Iemantar — J. Stankieviča	0,20
4. Беларуская граматыка — Б. Тарашкевіча	0,50
5. Біларуская граматыка — В. Тараškeviča	0,30
6. Беларускі правапіс — Р. Астроўскага	0,50
7. Родны Край ч. I — Л. Гарэцкай	0,50
8. Родны Край ч. II — Л. Гарэцкай	0,75
9. Родны Край ч. III і IV — Л. Гарэцкай	1,25

II. Litaratura dla dzieci:

1. Kazka ab rybaku i rybcy	0,20
2. Мышанё Пік	0,30

III. Historyja biełaruskaj litaratury

1. Гісторыя беларускай літаратуры — М. Гарэцкага	1,00
2. Хрыстаматыя старога беларускага літаратуры — М. Гарэцкага	1,00
3. Хрыстаматыя бел. літаратуры ад 1905 г. — М. Дварчаніна	2,50
4. Адбітае жыцьцё — А. Навіны	1,00

IV. Historyja ahulnaja, biełaruskaja i hieohrafija

1. Падручнік Новай Гісторыі — Р. Віппэра	0,30
2. Падручнік Навейшай Гісторыі —	0,50
3. Кароткі Нарыс Гісторыі Беларусі —	0,60
4. Да гісторыі беларускага палітычнага вызваленьня Ад. Станкевіча	1,00
5. За 25 гадоў — А. Луцкевіча	0,50
6. Д-р Фр. Скарына (гражданкай і лацінкай) — Ад. Станкевіча	0,25
7. Геаграфія Беларусі — А. Смоліча	1,50

V. Haspadarka

1. Ziemlarobskaja čytanka — А. Klimoviča	0,50
2. Zło i Iakarstva na jaho —	0,10
3. Садоўніцкая чытанка — А. Клімовіча	0,50
4. Пчолы — Я. Пачопкі	2,00
5. Малочная карова	0,40
6. Гародніцтва	0,30
7. Суд над трохпалёўкай	0,20
8. Страшны вораг	0,20

VI. Sceničnyja tvory

1. Боты, Мікітаў Лапаць, Пакой у наймы, Чорт і Баба	0,50
2. Гурток	0,20
3. У зімовы вечар	0,40
4. Паўлінка	0,50
5. Лекары і лекі	0,50
6. Раськіданае гняздо	0,50
7. Ня розумам сьцяміў а сэрцам	0,40
8. Апошняе спатканьне	0,20
9. Суд	0,20
10. Пан Міністар	0,40
11. Дзядзька Якуб, Міхалка, На вёсцы Пярэстая Красуля	0,80
12. Па рэвізіі, Модны шляхцюк	0,40
13. Пашыліся ў дурні	0,40

VII. Piesieńniki

1. Дзіцячы сьпеўнік — А. Грыневіча	0,30
2. Беларускі песеньнік з нотамі — Л. Рагоўскага	0,30
3. Рэпэртуар бел. хору. Бел. народн. песьні — Р. Шырмы	1,50
4. За Ваўкаўшчыну (сьпеўнік) А. Stepoviča	0,50

VIII. Mastackaja litaratura

1. Шляхам Жыцьця — Я. Купалы	1,00
2. Новая Зямля — Якуба Коласа	1,00
3. Сымон Музыка —	0,50
4. У Палескай глушы — Т. Гушчы	1,00
5. У Глыбі Палесься —	1,00
6. Вянок — М. Багдановіча	0,75
7. Dudka Bielaruskaja i Smyk Bielaruskі — Fr. Bahuševiča	0,50
8. Maja Lira — K. Svajaka	0,60
9. Na pryžbie — J. Byliny	0,30
10. Судны дзень — Караленкі	0,40
11. Снапок	0,30
12. Chłapiec — V. Advažnaha	0,50
13. Symbały	0,50
14. Z Rodnaha Zahonu — A. Ziaziuli	0,50
16. Мамчына Горка — М. Машары	0,25
18. Пад Мачтай — М. Танка	1,50
19. З сялянскіх ніў — М. Васілька	0,30

Usie vyšej pieraličanyja padručniki, knižki i śpieŭniki možna vypisać z biełaruskaj kniharni „Pahonia“, jakaja pa атрыма́ні zakazu i hrošaj bie-zadkladna vyšle zaprošanyja knižki.

УВАГА! Pry vypisyvańni knižak na sumu da 5 zł. treba prysyłać 20 prac. na pierasyłku, a vyšej 5 zł. — аплачвае pierasyłku kniharnia. Dziela hetaha vyhadniej vypisyваць hetyja knižki ўскладчыну, бо́льшай колка́сцяй, на бо́льшую суму і dla niekalkich asob на adzin adras. Knižki možna vypisyваць паштоўкай, падажучы tolki nazoŭ knižki. Zakazy možna kiravać на hetki adras: Księgarnia „Pahonia“, Wilno, Zavalna 1.

Biełaruskaja chronika

30-tyja ŭhodki świašćenstva a. Archimandryta F. Abrantoviča. Tolki niadaŭna dajšli da nas viestki z Dalokaha Uschodu, što ŭ kancy minulaŭha 1938 h. u Charbinie ŭračysta świątkawaŭ 30-tyja ŭhodki swajho świašćenstva wiedamy biełaruski dziejač a. Archimandryt Fabjan Abrantovič, katory ŭstupiŭšy ŭ zakon a.a. Marjanaŭ kiruje ciapier chryścijanskaj misi-jaj u Mandžuryi. — Vysoka Pavažanamu Jubilaru pasyłamem najlepšyja pažadani!...

Ahulny schod Biełaruskaha Studenckaha Sajuzu ŭ Vilni. U niadzielu 26.II siol. adbyšsia zwyčajny hadavy schod Bieł. Stud. Sajuzu U.S.B. Na schod zyšlosia 50 siabroŭ Sajuzu. Schod pryniaŭ spravazdaču ŭradu Sajuzu z dziej-našci za minuly akademicki hod i vybraŭ novyja ŭlady svaje arhanizacyi: U ŭrad Sajuzu vybrany: U. Karol (staršynia), Č. Naidziuk (vice-staršynia), N. Leŭkavičanka (sakaratar), K. Šeška (skarbnik) i V. Lušciber (haspadar). U Revizyjnuju Kamisiju: V. Jermalkovič, M. Smarščok i N. Marcinčyk. Schod studentaŭ adnačasna pryniaŭ cely čarod rezalucyjaŭ.

Biełaruska - litoŭska - ukrain-skaja wiečaryna. Biełaruski, Litoŭski i Ukrainski Studenckija Sajuzy ŭ Vilni 18.II siol. ładzili dzie-siatuju tradycyjnaju supolnaju wiečarynu, katoraja prajšla wielmi ŭdala.

Ūzory biełaruskich pajasoŭ i tkaninaŭ. Dziakujučy starańniu biełaruskich žančyn, hetymi dniami ŭ Vilni vyjšla z druku 5 paštovykh kartak (pisulkaŭ) z uzorami biełaruskich pajasoŭ i tkackich arnamentaŭ. Ūzory, a tak-ža i samyja paštovyja kartki wielmi pryhožyja i radzim zacikavicca imi biełaruskim dziaŭčatam i žančynam na wioscy i ŭ miastečkach. Cena adnaje kartki 20 hrošaŭ. Ha-łoŭny skład ich u Kniharni „Pahonia“, Vilnia, Zavalnaja 1.

Sud nad redaktaram „Бел. Фронту.“ 8.II. Vilenski Haradzki Sud razhladaŭ spravu redaktara „Бел. Фронту.“ mgra V. Hadleŭskaha, abvinavačanaha z art. 170 K.K. za źmiaščeńnie ŭ n ry 7 dnia 7 lipnia 1938 h. artykułu „Zahad zrazańnia biełaruskich bramaŭ.“ u katorym Vil. Har. Starastva dahledziła pašyrańnie falšyvykh viestak, mohučykh vyklikać publičny niespakoj. Sud postanaviŭ abvinavačanaha apraŭdać. — Cikava, što praces hety na damahańnie pra-

Pišmy ŭ hazetu:

Cikaviacca biełaruskaj hazetaj

Jankavičy, Haduciskaj voł. U našaj wioscy żyćcio pamału plyvieć. Sialanie čytajuć biełaruskija hazety nadta achvotna. Najbolš cikaviacca „Chr. Dumkaj“, jakoj zaŭsiody čakajuć na aźnačany čas jaje vychadu. Škoda, što jana nia vychodzić što tydzień.

U našaj vakolicy sialanie ŭžo rozumiejuć, što treba čytać svaje rodnyja hazety i z hodu ŭ hod prybyvaje lik stałych čytačoŭ i padpiščykaŭ biełaruskaj hazety. Razam z hetym pašyrajecca i pahlyblajecca ŭ narodzie nacyj-analnaja śviedamašć.

Sumna, što našaja moładz zasnuła, niezvaročvaje ŭvahi na potrebu ašviety i zajmajecca pustatoj, dy naŭpuje panskija navyki. Ale jana papravicca i voźmiecca za karystnuju pracu dla siabie i našaha narodu.

P. R—ski

Krychu ab našaj wioscy

Kučkuny, Staŭpiecki pav. U našaj wioscy żyvuć kataliki i pravasłaŭnyja, ale adny i druhija, starejšyja i moładz, viedajuć, što jany Biełarusy i lubiać usio svajo rod-naje—movu, pieśni i zwyčaj. U našu

kurora adbyvašsia pry začynie-nych dźviarach.

Biełarusy ŭ Francyi. „Белар. Фронт“ u № 4 z 15.II piša, „što ŭ minulym hodzie ŭ Paryży na ahulnaj zborcy biełaruskich rabotnikaŭ Paryskaie akruhi prysutnyja postanavili ablažycca na kuplu mašyny da pisaniia i drukarskich pryładaŭ padatkam u sumie adnadniovaŭha svajho zarabotku. Biez-rabotnyja achvitaravali adnadnio-vuju svaju dapamohu, pryčym za-javili, što dzień uznosu padatku abiaŭlajuć dniom postu na svaju biełaruskaju spravu. Prezydya Chaŭrusu Bieł. Rabotnikaŭ u Fran-cyi postanaviła viašci rejestracyju tych, chto padašć svajo zabavia-zańnie, farmujučy jaho: „Pašču adzin dzień u miesiac, a hrošy addaju na biełaruskija spravy“... (dalejšyja slovy dzieła viedamych pryčyn prapuskajem—red.). Razyj-šlisia siabry z vialikim duchova-moralnym padjomam i vieraju ŭ pieramohu vialikaj biełaruskaj idei.. Nastroj schodki vyjaviŭ mahutny nacyj-analny ŭzdym u biełaruskich pracounych Paryskaje akruhi.“

viosku prychozić „Chr. Dumka“, čytajuć jaje ŭsie achvotna, ale vy-pisvajuć vyklučna tolki pravasłaŭ-nyja. Knižak u nas, na žal, niama, akramia sceničnych tvoraŭ, jakija ŭžo nia tolki ŭsiami pračytany, ale i na scenie adyhrany. Naša mo-ładz i starejšyja wielmi lubiać biełaruskija pradstaŭleńni i dzieła hetaha ŭ našykh vakolicach vialiki ruch kala biełaruskich pradstaŭ-leńniaŭ. Moładz naša nia majučy svajej arhanizacyi pajšla ŭ Z. M. V. i tam ładzila biełaruskija pradstaŭ-leńni i ahułam żyła svaim kultur-nym żyćciom. Ale apošnimi časa-mi starasta nia daŭ na niekalki pradstaŭleńniaŭ dazvolu, i moładz pačala vystupać z hetaj polskaj arhanizacyi. I sapraŭdy, što tam rabić u hetym Z. M. V., kali ŭlady nie dajuć dazvolu i na kulturnuju biełaruskaju imprezu, a centrala Z. M. V. na heta i palcam u bocie nia kiŭnieć. Dzieła hetaha naša moładz pačynaje na Z. M. V. hla-dzieć kosa.

Ipovič

„Svoj da svajho“

Vioska Začerlanv, Bielastoc-kaha pavietu. Niekalki hadoŭ tamu nazad kala nas niejki mazur pasta-viŭ młyn viatrak i ludzi da jaho chłynuli. Pačakaŭšy i razhledziŭ-šysia kala nas vvrasli jašče dva mlynny viatraki. U hetych mlynach mielniki našy Biełarusy, tutejšyja. Kali ŭ nas čutny slovy „svoj da svajho“, to našy ludzi chutčej ciapier viazuć da svaich, jak da čužykh małoc.

Začerlany starajuca pastavić sabie novuju školu i mnoha ŭžo dzieła hetaha robicca zachadaŭ. My spadziaiomsia, što škola ŭ nas taki stanie. My lubim ašvietu i nia majučy biełaruskaj školy karystajem z polskaj. U nas nieka-taryja za palityčnyja spravy sia-dziać u viažnicy, a niekataryja svajo adsiedziŭšy ŭžo viarnulis'a i ciapier siadziać cicha. Niechta ŭ nas kinuŭ praz vakno vučvcielu kamieniem, ale nia lučyŭ. Šukali taho, chto heta zrabiŭ, ale nie znajšli, dyk i tak astałosia.

K.

„Niuchajucca z baptystami“

Vioska Łyski pad Bielastokam. U nas razam u adzin dzień kala-davali ksiondz i pravasłaŭny baci-uška. Kaladuiučv ksiondz abmi-nuŭ adnu siamju baptystych, a baci-uška abminuŭ piac takich siemjaŭ. Našy baptysty wielmi

Vystaūka kaścielnaha mastactva ũ Koŭnie

29. I. sioleta ũ Koŭnie była adkryta vystaūka kaścielnaha mastactva. Hetaja vystaūka naładžana z nahody 550-hodździa chryščeńnia Litvy i 20-hodździa Niezaležnaści Litvy.

Vystaūka pratyvaje niekalki miesiacaŭ. Znachodzicca jana ũ muzei kaścielnaha mastactva. Ekspanataŭ—570. Padzieleny jany na hetkija addziely: narodnaja skulptura, vyraby metalovyja, malarstva, architektura i tkaniny.

Ŭ addziele vyrabaŭ metalovych znachodzicca da 60 dzieravianych kryžoŭ z žaleznymi, cikavaj arnamentyky, viarchami. Metalovyja kryžy robleny zvyčajnymi viaskovymi kavalami prymityŭnym sposabam. Ŭ addziele malarstva vystaŭlena da 40 abrazoŭ, pradstaŭlajučych šviatych. Abrazy z rozna ha času: pačynajučy ad 15-ha stahodździa i kančajučy sučasnaścij. Hetaja abrazy navočna pakazvajuć žviazki Litvy z kulturaj inšych krajoŭ.

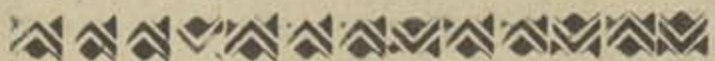
Ŭ addziele architektury cely rad fatahrafijaŭ, pradstaŭlajučych najstarejšyja, u litoŭskim styli, kaścioły, kaplicy, zvanicy, aŭtary.

Addziel narodnajsulptury najbahaciejšy. Tut jość kala 300 roznych skulpturnych vyrabaŭ, pradstaŭlajučych roznych šviatych, a tak-ža i roznyja kaścielnyja pryłady, jakija šviedčać ab vialikaj zdolnaści Litoŭcaŭ z dreva vyrezvać mastackija rečy.

K. M.

Bački Bielarusy! Vučycie svaich dziaciej čytać i pisać pabielarusku!

Ŭporystyja, ich pierarabić nieha. Niejak raz z Chvastaŭ byŭ pryjechaŭšy da nas unijacki duchovník, jaki duža vymoŭna navaračyvaŭ našych baptystych, ale i heta bylo naprasna.

Dziŭna ũ našych Łyskoch žycio placieccal Zdajecca našy ludzi i strojnyja, i davoli bahatyja, pad miestam żyvuć i dla ich carkva i kaścioł blizkija. A mima hetaha z ich mnohija kidajuć staroje chryścijanstva i niuchajucca z baptystami. Heta velmi kiepskaja varažba dla nas! Treba bolš pracavać nad vieraj našych ludziej. Prydałasia-b tut i rodnaja bielaruskaja mova.

V. Ł.

Ŭ Ukraincaŭ

Prociŭalkaholnaja vystaūka Ruchlivaje prociŭalkaholnaje ũkrainskaje T-va „Vidrodžeńnie“ ũ Lvovie sioleta zładžila prociŭalkaholnuju vystaūku. Heta XI čarhovaja vystaūka adbyłasia ũ pavilinie lutaha. Prociŭalkaholnaja praca siarod Ŭkraincaŭ u Haliččynie pravodzicca arhanizavana ũžo 30 hadoŭ. Hetaja praca dała vidavočnyja vyniki: jana vyviała ũkrainskich sialan z karčmaŭ i dała im zamiest harelki knižku i hazytu ũ ruki.

Što skazaŭ kitajski katalicki biskup

Katalicki kitajski biskup Ju Pin prybyŭ niadaŭna na niekatory čas u Paryž. Tam jon padaŭ u hazyty hetkija viestki:

Pachodzić jon z staroj familii Shangtung. Vyšejšyja navuki skončyŭ u katalickim universytecie ũ Šanhai. Specyjalizavaŭsia ũ kitajskaj litaratury.

Pašla hetaha ũ Rymie skončyŭ teolohiju i navuki palityčnyja, atrymaŭšy daktarat. Studyjavaŭ tak-ža jazyki. Dobra znaje: italijski, francuski, anhlijski, niamiecki. Staŭsia ksiandzom u 1928 h. i byŭ profesarom u Rymie kitajskaj litaratury da 1933 h. Ŭ hetym-ža časie byŭ pašviačany na biskupa.

Katalictva ũ Kitai razvivajecca pamysna i robić vialikija postupy. Kitajcy duža lubiać i ceniać Kaścioł i ščyra Jamu ũdziačny za jaho dabradziejnaść, asabliva ciapiet, kali z pryčyny vajny tak mnoha niaščasných i patrabujučych. Dy Katalicki Kaścioł u Kitai pravodzić nia tolki dobradziejnaść, ale tak-ža i spraviadlivaść. Kitajski Kaścioł, u jakim pracuje kitajskaje duchavienstva, nia jość čužym, ale heta jość arhaničnaja, skladovaja častka Kitajskaha narodu. Kitajcy kataliki baroniać svaju bačkaŭščynu i vierać u pieramohu. Jość Kitajcy ksiandzy, jakija znachodzicca z žaŭnierami na vajnie ũ pieršych radoch akopaŭ, adpraŭlajuć tam šv. Imšu, spaviadajuć i padtrymlvajuć u žaŭnieraŭ duch dzieła abarony bačkaŭščyny.

Kitajskaja armija naličaje dva miljony žaŭnieraŭ. Ŭzbrajeńnie i ũkrapleńni dobryja. Hrošy tak-ža jość. Nie brakuje i kredytu ũ Anhlii i ũ Zluč. St. Ameryki. Kitajcy što da apošniaha vyniku abarony ad napadu Japoncaŭ žaŭlajucca optymystymi — jany vierać u pieramohu. („Temps Present“ № 56).

Z mižnarodnaj palityki

Ahulnaje zbrajeńnie

Šviet zbroicca ad piat da hałavy. Najbolš azbrojenyja Niamieččyna, Italija i Japonija viaduć palityku nastupańnia. Dzieła spyneńnia palityčnaha nastupu hetych dziaŭžaŭ, Anhlija sypnuła miljardami funtaŭ šterlinhaŭ na zbrajeńnie. Zbroicca pašpiešna Francyja. Zl. št. Paŭnočn. Ameryki vyznačyli miljardy dalaraŭ na svažo ũlasnaje zbrajeńnie i budujuč vajennyja karabli i aeraplany dla Francyi i SSSR. Małyja dziaŭžavy—Halandyja, Švecyja i inšyja — tak sama sypluć vialikija kapitaly na vajennyja pryłady. Parlamenti usich dziaŭžaŭ švietu pryznajuč miljonnyja sumy na zbroju. Šaľ zbrajeńnia aharnuŭ cely šviet. Zdarovy rozum kaža, što kali vialikadziaŭžavy, jakija mižsabojsporać, azbrojacca da takoj miery, što dalej ũžo budzie niemahčyma, dyk tady „niešta musić stacca“. Hetak zaŭsiody bylo, hetak bylo i ũ 1914 h.

Dyplamatyčnaja baračba

Adnačasna z ašalełym zbrajeńniem uvieš šviet napružany ũ dyplamatyčnaj baračbie. Dyplamatyčny nastup Niamieččyny i Italii spatykajecca z adporam dyplamacyi anhielskaj, francuskaj i im pryčilnaj. Nastup Italii na Francyju vyklikaŭ silny adpor z boku apošniaj, što stvarylja ahulnaje napružaanie, jakoje ũzbudzila pavialičenie ahulnaha zbrajeńnia. Hetkija italjanska-francuskija napružanyja adnosiny pryšpiašyli zakančeńnie chatniaj vajny ũ Hišpanii. Francyja z Anhlijaj pašpiešna padhataŭlajuć hrunt dzieła pryznańnia ũlady ũ Hišpanii hien. Franko i spadziajucca zbambardavać Hišpaniju „załatymi kulami“. Jany choćać pieraciahnuć hien. Franko na svoj bok i kali nia ũdasca Hišpaniju zusim pastavić prociŭ Italii i Niamieččyny, dyk prynamsi adciahnuć jaje ad ich i pastavić neutralnaj dy niezaležnaj ad Musoliniaha i Hitlera. Za heta jany abiacajuć Hišpanii vialikija i vyhadnyja hrašovyja pazyčki. Zrozumieła, zburanaj Hišpanii hrošy nadta patrebnyja, dyk i hien. Franko nia prociŭ hetaha, ale vialikaja zaležnaść ad Niamieččyny i hałoŭna Italii jaho ad hetaj uhody z Francyjaj i Anhlijaj pakulšto ũstrymlivaje. Na heta, miž inšymi spravami, ciapiet i žvierniena ũvaha rašajučych ciapiet u šviecie dziaŭžaŭ.

ROZNYJA VIESTKI

Z Polšcy

Jaki budzie 1939-40 haspadarčy hod dla Polšcy? Vicepremier i ministar skarbu Kwiatkoŭski ũ Sojmie skazaŭ, što 1939-40 haspadarčy hod dla Polšcy budzie asabliva ciažki. Budžetnyja deficyty dziaŭna skarbu ad 1930 i 31 h. pieravysili 1.300 milionaŭ złotych. Addoŭžańnie ziemlarobstwa maje kaštavać bolš miljarða zł., a addoŭžańnie samaŭradaŭ zvyš 300 milionaŭ zł. Unutranyja daŭhi silna ũzrašli i dalej rastuć! Ldziom u niawiedamuju budućyniu—kazaŭ ministar—biez zapasu kapitału. Budžet Polšcy karkalomnym tempam stanowicca konsumpcyjny. Asabovyja vydatki ũ skarbowym budžecie nadmiernyja. Na ũzrost u praciahu doŭhich hadoŭ dachodu na 150 milionaŭ zł., asabovyja vydatki ũzrašli na 197 milionaŭ zł. Dziela hetaha vicepremier Kwiatkoŭski padaje, što skarbowyja asabovyja vydatki pavinny być źmienšany. Kali hetaha nia budzie, dyk za niekalki hadoŭ paŭstanuć wialikija haspadarčyja trudnaści.

Novy zahad uparadkawańnia płačoŭ. Premier i ministar unutranych spraŭ hien. Slawoj-Składkoŭski wydaŭ nowy zahad, kab sioleta ũ wiaskowych asieliščach uparadkawali i paprawili pałamanyja płaty. Bialeńnie płačoŭ—zahadwaje premier—moža być adložana na druhi hod.

Polska-sawiecki handlowy dahavor. Nadowiačy Polšč z Sawietami zaklučyła nowy handlowy dahavor. Z Polšcy ũ Sawiety pojduć: wuhal, žaleza, cynk, skury i bawuńnianyja vyraby. Z Sawietaŭ u Polšč: tytun, woŭna, hrafit i inšyja padobnyja tawary.

Z zahranicy

Kaniec wajny ũ Hišpanii. Paŭstancy ũ Hišpanii republikancaŭ pieramahli. Mnohija dziaŭnawy ũładu paŭstancaŭ u Hišpanii ũžo pryznali, u tym liku Anhlija, Francyja, Polšča i Litwa.

Tolki pahišpansku. U Katalonii hišpanskaja paŭstanckaja ũlada hien. Franko zabaranila ũżywać u dziaŭnawych ustanowach kata-

lonskaju movu i zahadwaje karystacca tolki movaj hišpanskaj. Hetak žywiecca pakryŭdžanym Kataloncem u rodnym krai pad ũladaj hišpanskich nacyjanalistaŭ.

Sojm Zakarpackaj Ukrainy. U niadzielu 12 lutaha siol. adbylisia ũ Zakarpackaj Ukrainie wybary ũ Sojm. Hetyja wybary mieli charakter plebiscytu. Na wybary byŭ ułożany tolki adzin śpisak kandydataŭ pasłoŭ. Hałasawała 95 prac. wybaršczykaŭ. Pieršy Sojm Zakarpackaj Ukrainy źbiarecca na naradu 9 h. m.

Conclave — wybary Papy. Zhodna z prawilaŭ ab wybarach Papy — conclave pačaloŭsia ũ sieradu 1 sakawika siol. Na hetaje conclave źjechałasia z usiaho świetu 62 kardynałaŭ.

Irlandzkija terorysty ũ Anhlii. Apošnimi časami ũ Anhli tajnyja rewalucyjanery wa ũsim krai padkładajuć bomby, jakija robiac mnoha škody, pradusim-ža teroryzujuć anhielskaju ũladu. Ciapier wyjaśniłasia, što heta rabota tajnaj wajskej arhanizacyi IRA — „Irlandzkaj Respublikanskaj Armii.“ Heta arhanizacyja 13 min. m. padała anhielskamu ministru zahranicznych spraŭ ultimatum, u jakim damahajecca, kab anhielski ũrad zabraŭ z Irlandyi anhielskaje wojska.

Italjanska - francuski spor. Spor miž Italijaj i Francyjaj pakulšto staić na miejscy. Chodziać čutki, što francuskaja dyplomacyja źwiarnułasja da Hitlera, kab jon zrabiŭ upłyŭ na Musoliniaha i nahawaryŭ jaho da mirnaha wyrašeńnia hetaha sporu.

Amnestyja ũ Litwie. Z naho dy 21 hadaŭščyny niezaležnaści Litwy prezident Smetona wydaŭ amnastyju dla palityčnych wiaźniaŭ. Amnestyja abniata 67 asob.

Ministar zahranicznych spraŭ Italii ũ Polšcy. Hetymi dniami haściŭ u Polšcy ministar zahranicznych spraŭ Italii hraf Čiano. Hetyja haściny źwiarnuli na siabie ũwahu šyrokaha palityčnaha świetu. I zrazumiela. Polšč miž Rasiejaj i Niamieččynaj ũ palitycy trymajecca neŭtralnaści. Hazety pišuć, što ministar zahranicznych spraŭ Niamieččyny Ribentrop budućy niadaŭna ũ haściach u Var-

Što pišuć hazety?

Polskija manarchisty ab Bielarusach

„Związek Polskiej Myśli Państwowej“ (na čale z D-r J. Bobrzyńskim) i „Stronictwo Narodowych Monarchistów“ (na čale z hrafam Ul. Tyškiewičem) apublikawali ũ časapisie „Nasza Przyszłość“ (№ 67, za studzień 1939) deklaracyju ab „Uproszczonym ũstroju Państwa Polskiego“, u jakoj „wyrasajuć“ wialikija i wažnyja sproby prymityŭna i prosta.

Jany chacieli-b:

1. skasawać roŭnaść usich hramadzian što da ichnich prawoŭ hramadzka-palityčnych, a ũ peŭnaj miery navat i relihijnych;
2. skasawać prymusowuju ziamielnuju reformu;
3. skasawać prymusowaje abiešpiečeńnie.

Ab Bielarusach, u addziele XI, p. 6, swajej deklaracyi kažuć dasłoŭna hetak:

„Bielaruski Narod naležna ũswiadomleny ab swajej historyčnej roli prociŭrasiejskaha taranu*) pavinien sam i z pomačču Polšcy prociŭstawicca ũplyvam jak rasiejskim, tak i ukraińskim, tymbolš što Bielaruś nikoli nia mieła i nia maje ničoha supolnaha z Ruśsiu paŭdzionnaj (ukraińskaj).“

Litwu ũsiu chacieli-b hetyja manarchisty „wiarnuć“ u Polšč, a Ukraincaŭ dyk zusim nie pryznajuć.

*) taran heta wajskej pryłada, jakoj u daŭnyja časy, kali jšče nia bylo porachu i harmataŭ, wajak razbivali ścieny krepasćiaŭ— r e d.

šawie staraŭsia pieraciahnuć Polšč na svoj bok, ale jamu heta nie ũdałasia. Ciapier heta zrabić prabuje min. Čiano, ale j jamu ci ũdasca, pakaža budućynia.

Handlowy dahovor Italii z Sawietami. Ahulnaje ździuleńnie wyklikała zaklučeńnie Sawietaŭ z Italijaj handlowaha dahaworu. Sawiety buduć wywozić u Italiju nafetu, mineralnyja alei, manhanawuju rudu i dzierawa, Italija ũ Sawiety—swaje pramyslowyja pradukty. Hety dahavor pakazwaje, što da varožaści miž fašystami i kamunistami treba adnosicca bolš krytyčna.

Padpiska na „Chr. Dumku“: na hod—3 zał., na paŭhodu—1 zał. 50 hr., na try miesiacy—1 zał. Cana asobnaha numeru — 10 hr. Zahranicu padpiska ũ dwa razy daražej. — Adrys Redakcyi i Administracyi: Wilnia (Wilno), Zawalnaja vul. № 1—2.

Redaktor J. POŹNIAK
Рэдактар Я. ПАЗЬНЯК

Wydawca KS. AD. STANKIEWICZ
Выдавец КС. АД. СТАНКЕВИЧ

Drukarnia Białoruska im. Fr. Skaryny, Wilno, Zawalna 1. | Беларуская Друкарня ім. Фр. Скарыны, Вільня, Завальная 1.